

Proeftuinen

Versterking huurdersorganisatie en -participatie

'de competente huurdersorganisatie' en 'samenwerking in beleidsprocessen'

Aedes, Woonbond, Atrivé
Januari 2016

SAMENVATTING

Aedes-Woonbond proeftuinen versterking huurdersorganisatie

De rol van huurdersorganisaties is veranderd door de nieuwe Woningwet. Dat vraagt iets van woningcorporaties én van huurdersorganisaties. Aedes en Woonbond werken daarom samen met corporaties en huurdersorganisaties en met ondersteuning van Atrivé, aan het versterken van de invloed van de huurdersorganisaties. De basis hiervoor waren onderzoeken van zowel [Aedes](#) als de [Woonbond](#) naar de stand van zaken. Binnenkort starten twee proeftuinen.

Thema's van de proeftuinen zijn: *samenwerking in beleidsprocessen* en *de competente huurdersorganisatie*. In elke proeftuin is plek voor drie corporaties en de drie bijbehorende huurdersorganisaties die in duo-verband deelnemen.

Proeftuin 1: samenwerking in beleidsprocessen

Het doel van deze proeftuin is om de betrokkenheid van de corporatie en de huurdersorganisatie op en samenwerking in de beleidsvorming te vergroten rond de thema's die voor huurders relevant zijn. Hoe kun je elkaar vanuit je eigen rol en positie medeverantwoordelijk maken en houden in de uitwerking en de vervolgaanpak?

Binnen deze proeftuin gaan deelnemers aan de slag in de volgende varianten:

1. Experimenteel samenwerken op weg naar meer structurele huurdersparticipatie en –organisatie.
2. Versterking van de rol van de huurdersorganisatie van klankbordgroep naar belangenbehartiger.
3. Prestatieafspraken maken tussen corporatie, huurdersorganisatie en gemeente.

Proeftuin 2: de competente huurdersorganisatie

In deze proeftuin kijken we hoe we een huurdersorganisatie kunnen vormgeven die voorziet in de formele vereisten én in de verwachtingen van huurders en corporaties. We kijken daarbij niet alleen naar de huurdersorganisatie, maar ook naar de positie, rol en houding van de corporatie.

Ook binnen deze proeftuin gaan deelnemers aan de slag met een richting, namelijk:

1. De kracht van het geheel: welke rollen binnen een huurdersorganisatie leiden tot succes? Welke eisen stelt dat aan de leden van de huurdersorganisatie en aan de corporatie?
2. De gelegitimeerde huurdersorganisatie: welke invloed is nodig om te kunnen functioneren als gelegitimeerde huurdersorganisatie? Om welke acties vraagt dat richting achterban en corporatie?
3. De vrijwillige professional: van leden van huurdersorganisatie wordt steeds meer verwacht. Welke positie, competentie en beloning van de vrijwilligers is hier aan de orde?

Planning

5 februari 2016: startbijeenkomst

april/mei 2016: tussenbijeenkomst

september/oktober 2016: evaluatieve slotbijeenkomst proeftuinen

november 2016: een handreiking versterking huurdersorganisatie en -participatie voor corporaties en huurdersorganisaties is beschikbaar en wordt gepresenteerd op het najaarscongres van Aedes.

1. Achtergrond en onderzoek

Aedes en Woonbond werken, samen met woningcorporaties en huurdersorganisaties en met ondersteuning van Atrivé, aan een vernieuwende praktijk van huurdersparticipatie. Deze nieuwe praktijk moet een bijdrage leveren aan de kwaliteit van georganiseerde betrokkenheid en invloed van huurders in het beleid van woningcorporaties en (daarmee) aan de legitimiteit van dit beleid en van corporaties. Bovendien moet deze praktijk een adequate invulling geven aan (formele) eisen die vanuit (nieuwe) wetgeving aan (de participatie van) huurdersorganisaties en woningcorporaties worden gesteld.

PILOTVERSTERKING HUURDEORGANISATIE EN - PARTICIPATIE

Context en 'voorspel'

- legitimatie corporaties
- onvrede over huurdersparticipatie en -invloed
- nieuwe wettelijke vereisten
- onderzoeken Woonbond en Aedes
- focus: (formele) georganiseerde huurdersparticipatie in

Zoektocht

- participeren met effect: van klankbord naar belanghouder
 - professionalisering en vitalisering van de organisatie en werkwijze
 - invulling belanghouderschap
- (van een 'moetje' het beste maken + omgaan met dilemma's)

Om zicht te krijgen op de vraagstukken die spelen in de huidige praktijk en voorgenomen ontwikkeling van huurdersparticipatie is in het eerste kwartaal van 2015 door de Woonbond een enquête gehouden onder alle huurdersbelangenorganisaties (HBO). Kortgezegd blijkt uit de enquête dat de huurders van mening zijn dat zij in staat moeten zijn om een kritisch tegenwicht te bieden ten opzichte van corporaties, maar dat daarbij ook nog een aantal stappen moet worden gezet om de vereiste professionaliteit conform de herziene Woningwet waar te maken, zoals in kennisniveau, in capaciteit en in het op een manier vorm geven van de belangenbehartiging en zeggenschap. De uitkomsten van de enquête zijn te downloaden op de website van de Woonbond, de visie van de Woonbond op de Huurdersorganisatie van de toekomst is vastgelegd in de brochure HO+: wegwijzer voor huurdersorganisaties (mei 2015).

Wat is HO+ ?

- een betere en andere relatie met de achterban
- een nieuwe relatie met gemeente
- semi-professioneel
- deskundig en pro-actief
- verantwoordelijkheid participatie – deels - terug naar de HO

Parallel (in tijd volgend) aan de enquête van de Woonbond is door Aedes ook een enquête uitgezet onder de corporaties. Aan hen is gevraagd hoe zij aankijken tegen de verhouding corporatie-huurdersorganisatie, waar het goed gaat en waar verbetering (ook vanuit de corporatie) nodig/noodzakelijk is. Verder is gekeken hoe zij een rol van betekenis (kunnen) hebben in de verbetering van de participatie. Veel corporaties geven het beeld terug dat de participatie nu in voldoende mate functioneert en is ingericht. Daarnaast lopen er initiatieven om de participatie (soms met de huurdersorganisatie) anders in te richten. Vraagstukken/uitdagingen liggen in de wijze van betrekken van de brede groep huurders, de rol van de HBO en de professionaliteit/capaciteit van de HBO. Dit laatste vooral met het oog op de betrokkenheid bij de prestatie afspraken. De uitkomsten uit de enquête zijn te downloaden via de website van Aedes.

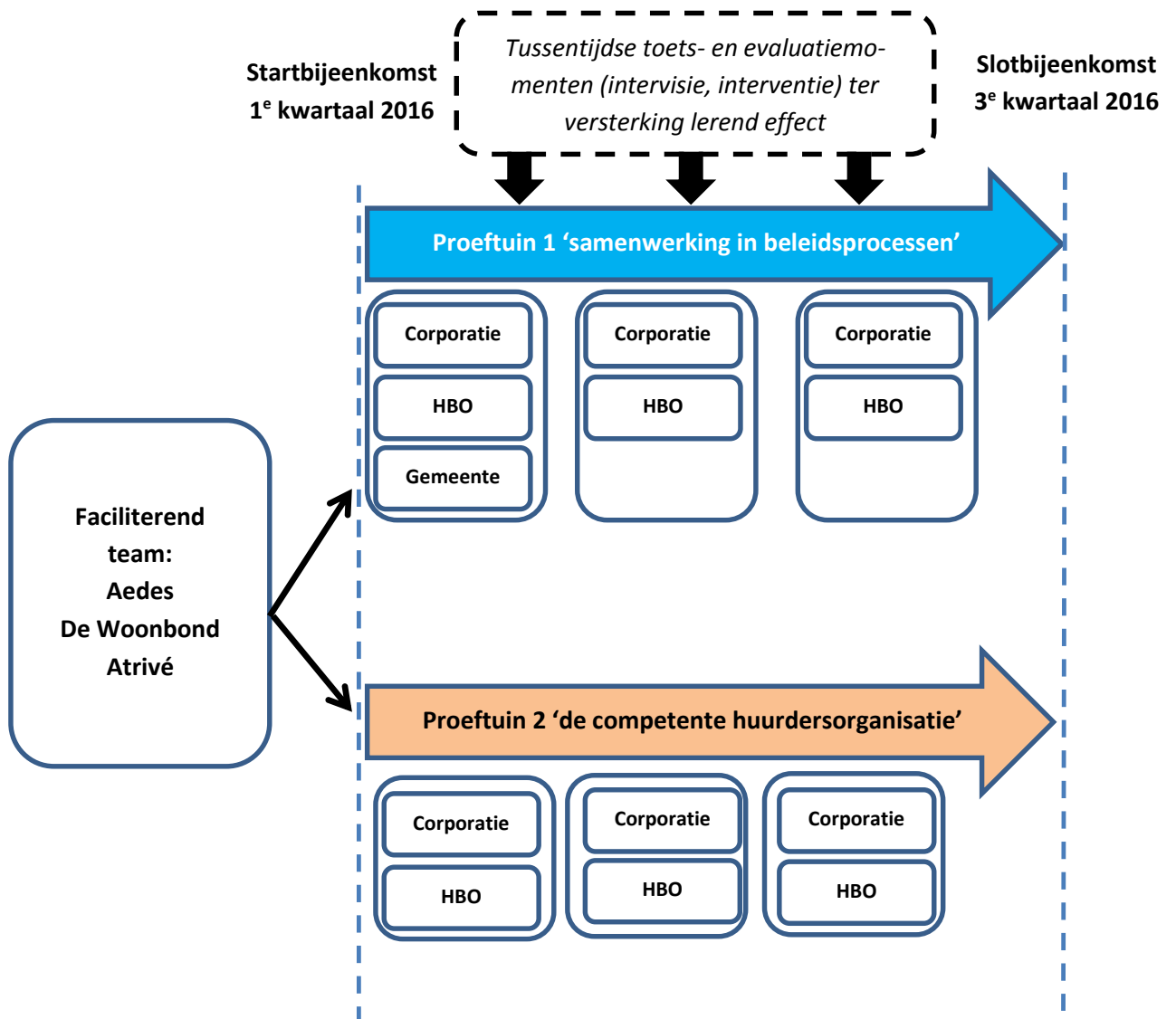
2. Van onderzoek naar experiment met proeftuinen

Aedes, Woonbond en Atrivé richten de pilot 'versterking huurdersorganisatie en –participatie' als volgt in:

- *Proeftuinen*: we gaan twee proeftuinen inrichten, te weten 'de competente huurdersorganisatie' en 'samenwerking in beleidsprocessen'.
- *Deelnemers*: elke proeftuin bestaat uit drie lokale pilots met elk hun eigen accent. Daarin participeren drie deelnemende corporaties en 'hun' drie huurdersorganisaties (en v.v.), altijd als duo. In het geval van de proeftuin 'samenwerking in beleidsprocessen' kan in één van de drie pilots ook de gemeente deelnemen in het geval het gaat om het beleidsproces van 'woonvisie, (beoordeling) bod tot prestatieafspraken'.
- *Beoogd resultaat*: uiteindelijk leiden de proeftuinen tot een handreiking aan corporaties en huurdersorganisaties om tot versterking van de huurdersorganisatie en – participatie te komen. De proeftuinen zijn geslaagd als deelnemende corporaties en huurdersorganisaties ervaring hebben opgedaan en hebben geleerd en – voor henzelf en andere corporaties en huurdersorganisaties – tot een 'versterkings- en verbeteragenda' zijn gekomen en tot inspirerende praktijkvoorbeelden en –aanpakken met antwoorden op belangrijke uitdagingen en kwesties (zie hoofdstuk 3).
- *Aanpak en inrichting*: binnen elk van beide proeftuinen kan door intervisie een versterkt lerend effect optreden naar de deelnemers onderling en voor het geheel (en 'de sector'). Bovendien kan per proeftuin ook een zekere spreiding worden gerealiseerd (naar o.m. grootte, spreiding en naar stad/landelijk). Denkbaar is dat er onderscheid wordt gemaakt in actieve deelnemers met een hoog commitment en actieve volgers met een 'tribune-functie' (nader uit te werken).
- *Rol Aedes/Woonbond/Atrivé (A/W/A) gedurende het traject*: het is de bedoeling om de proeftuinen zoveel als mogelijk zelfstandig te laten draaien, in co creatie, conform plan van aanpak. De rol van A/W/A is het coördineren en faciliteren van het geheel en waar nodig (stimulerend) te interveniëren. Dit houdt in het inrichten en op gang houden van de proeftuinen en pakweg drie keer een gezamenlijk moment creëren met als doel kennis delen, van elkaar leren en waar dit nodig is aanscherpen in de vervolgstappen. Ook wordt voor inspiratie gezorgd, alsmede voor een outline van de te realiseren handreiking als eindproduct. Indien een meer intensieve begeleiding 'on the job' gewenst dienen de deelnemende corporaties en huurdersorganisaties daarin zelf te voorzien. Ook zal het penvoerderschap lokaal door de pilotdeelnemers moeten worden georganiseerd. Woonbond en Aedes zullen op maandelijkse basis contact onderhouden met hun deelnemende leden. Voor Aedesleden geldt Anne-Marie Frissen als aanspreekpunt. De Woonbond stelt voor haar deelnemende leden een projectmedewerker in de persoon van Noor Koops beschikbaar als aanspreekpunt en voor lokale ondersteuning.

- *Planning:*
 - een startbijeenkomst op 5 februari 2016;
 - een tussenbijeenkomst omstreeks april/mei 2016;
 - een slotbijeenkomst in september/oktober 2016.
- November 2016 is het eindproduct – een handreiking ‘huurdersorganisatie en -participatie’- beschikbaar en presentabel op het dan te houden Aedescongres.

Het project ‘versterking huurdersorganisatie en -participatie’ in schema:

3. Te onderzoeken en oefenen thema's, kwesties en ideeën

Omdat de proeftuinen tot overdraagbare 'lessen' moeten leiden, brengen we in de proeftuinen thema's, kwesties en ideeën in die daarbinnen beproefd en van een antwoord of oplossing voorzien kunnen worden.

We geven daarmee inhoud en richting mee aan de proeftuinen. Op de eerste plaats door formulering van een centrale vraagstelling per proeftuin, te weten respectievelijk 'hoe krijgt samenwerking tussen HBO en corporatie in beleidsprocessen op effectieve wijze gestalte en wat vraagt dat van beide partijen en hun relatie?' en 'wat is en hoe werkt een competente huurdersorganisatie en welke eisen stelt dat aan een corporatie en aan de onderlinge relatie?'.

Ten aanzien van een competente huurdersorganisatie zijn zaken aan de orde als: de relatie onderhouden met en het activeren van de achterban; het vergroten van de slagkracht (deskundigheid, rolopvatting e.a.); taak- en rolverdeling binnen de huurdersorganisatie; openheid, aanspreekbaarheid en governance van de HBO; en: de relatie met de corporatie en de gemeente.

Bij samenwerking in beleidsprocessen zullen condities voor een effectieve samenwerking in één of meer beleidsprocessen in beeld worden gebracht en beproefd. Die beleidsprocessen betreffen bijvoorbeeld een deeltraject van het komen tot prestatieafspraken, huurprijsbeleid, woonruimteverdeling/toewijzing, beleid op het gebied van energie en duurzaamheid, verkoop/sloopbeleid (SVB) e.a.

Andere kwesties en thema's die uit de praktijk van huurdersparticipatie naar voren komen zijn bijvoorbeeld: inhoud en vorm geven aan leiderschap en belanghouderschap; ontwikkeling van klankbordgroep naar actiegroep/belangenvertegenwoordiger; beloning bij voortgaande professionalisering (of blijft het vrijwilligerswerk); rekruteren (door scouten, kiezen of werven) van kandidaat-leden voor de huurdersorganisatie; omgaan met het risico van vervreemding bij voortgaande professionalisering; positionering/samenwerking in een netwerkorganisatie van huurdersorganisaties; de inzet van social media; formele verantwoordelijkheden en/of werkwijze versus een informele opstelling.

In de informatiebijeenkomst (van 9 december 2015) zijn de volgende uitdagingen (zorgen & kansen) door corporaties en huurdersorganisaties benoemd:

- **Professionaliseringsslag** huurdersvertegenwoordiging, deskundigheid bevorderen. Hoe pakken we dat aan?
- **Achterban raadpleging:** Aandacht besteden aan het contact met de corporatie, maar ook met de achterban (goede achterbanraadpleging om onze legitimiteit te bevorderen).
- **Woonbond HO plus:** Er komen veel veranderingen komen op ons af, hoe pakken we dat aan?
- **De vernieuwing participatie aanpak** binnen huurdersorganisatie: we nemen begin volgend jaar een participatiemedewerker aan. Wij willen de participatie doen via kleine groepjes en ook themagewijs.
- **Spanning vrijwillige inzet t.o.v. hogere eisen:** Vanuit corporatie maken zij zich zorgen om de tijdsdruk die op de huurdersorganisatie wordt gelegd, je hebt tijd nodig om deskundigheid te bevorderen.

- **Verjonging binnen de huurdersorganisatie:** Corporatie ziet dat er een afname van leden plaatsvindt, er is geen nieuwe aanwas, rekrutering van nieuwe leden (jonge mensen).
- **Contact en communicatie met de achterban:** corporatie ziet een redelijk goede vertegenwoordiging van huurders en er is ook contact met 40% achterban. Toch behoefte aan verbetering contact met achterban. En meer diversiteit in de organisatie.
- **Hoe kom je tot werkelijke participatie? Geen afvinken, maar aanvonken.** Het moet er toe doen. Hoe krijg je het uitdagender? Misschien meer marketing erop. Sexy sausje dat de stem van huurders echt belangrijk is.
- **Beter samenwerken** met corporatie en **kennis ophalen.** Beleidsbeïnvloeding verbeteren.
- **Legitimiteit en vertegenwoordiging:** Doelgroep huurders wordt steeds kwetsbaarder. Ze zijn niet met participatie bezig maar met overleven. Hoe zorg je dat je als HO ook hen vertegenwoordigt? Social media inzetten om mensen te bereiken?
- **Balans vrijwillige inzet & eisen:** Hoe ver strekt het vrijwilligerswerk? Wordt er geen misbruik gemaakt van de vrijwilligers?
- **Organisatiestructuur:** Hoe komen we tot een overkoepelend orgaan? Of hoe gaan we van 2 naar 1 huurdersorganisatie?
- **Overleg organiseren zonder huurdersorganisatie:** Kleine corporatie die geen huurdersorganisatie heeft, 'hoe organiseren we dat we toch goed overleg hebben met huurders? Zo licht als het kan, zonder de formele zware kant (geen besturen, maar op de inhoud)'.
- **Samen optrekken als corporatie en huurdersorganisatie:** we denken dat het goed is als we samen op pad gaan. Als duo, hoe trekken we samen op?

Deze en andere (experimenteerbare!) thema's en kwesties kunnen worden ondergebracht in de proeftuinen en lokale pilots. Er is daarbij ruimte voor 'lokaal maatwerk', maar daarbij geldt als 'kader' dat we ons met de proeftuinen bewegen binnen het domein van '(in een vaste structuur) georganiseerde huurdersparticipatie in het beleid van de corporatie (die tevens voldoet aan de minimale vereisten van (nieuwe) wetgeving)'. Andere ontwikkelingen en initiatieven die een toenemende invloed en participatie van huurders in bijvoorbeeld het beheer van woningen en in buurten betreffen vallen buiten onze scope.

4. De proeftuinen

Proeftuin 1: samenwerking in beleidsprocessen

Huurders worden 'in principe' actief betrokken bij het beleid en de uitwerking hiervan door de woningcorporatie. Sterker nog, wettelijk heeft de HBO een adviesrecht dat in veel samenwerkingsovereenkomsten stevig is aangezet. De praktijk is echter weerbarstiger. Beleidsvorming vindt in veel gevallen plaats bij de corporatie, terwijl het advies een recht is dat vaak 'achteraf' wordt benut. Huurdersorganisaties spelen in de praktijk veelal een klankbordrol, waar – zeker in de toekomst – een actieve belangenbehartigersrol en co-creatie geboden is. Een dergelijke gezamenlijke beleidsvorming, met name op cruciale onderdelen in 'strategische' beleidsprocessen als die volgens de Overlegwet en in het proces van het maken van prestatieafspraken, gebeurt nog in onvoldoende mate. Van beide kanten is er sprake van een zoektocht hoe hier goed invulling aan te geven, gezamenlijk hierin op te trekken zonder elkaars verantwoordelijkheden over te nemen.

Het doel van deze proeftuin is om de onderlinge betrokkenheid van de corporatie en de huurdersorganisatie op en samenwerking in de beleidsvorming rondom de thema's die voor huurders relevant zijn te vergroten. En vervolgens: hoe elkaar vanuit eigen rol en positie mede verantwoordelijk te maken en te houden in de uitwerking en vervolgaanpak. Hierbij gaat het om verschillende beleidsprocessen, waarbij die van het tot stand komen van huurprijsbeleid (Overlegwet), woningtoewijzing en deeltrajecten binnen het proces van woonvisie tot prestatieafspraken extra relevant, boeiend en leerzaam zijn. Binnen het laatstgenoemde beleidsproces is ook de positie ten opzichte van de gemeente aan de orde.

Vragen die aan bod komen zijn onder andere:

- wat moet en kan de samenwerking in het beleidsproces opleveren (en voor wie)? En naast de potentiële opbrengsten: zijn er ook risico's?
- welke essentiële aspecten van samenwerking moeten in de praktijk worden gerealiseerd?
- op welk moment in het proces en met welke betekenis vindt samenwerking (bij voorkeur en/of noodzakelijk) plaats?
- wat vraagt dit in de rol en verantwoordelijkheid van de corporatie, de HBO en haar achterban (procesmatig en inhoudelijk)?

- hoe ziet een succesvolle aanpak er uit? Wat zijn KSF'n en do's and dont's?
- hoe dit proces met oog voor bovenstaande punten zo optimaal mogelijk in te richten?
- ... zie verder bovengenoemde thema's, kwesties, etc.

Proeftuinen in variatie

SAMENWERKING IN BELEIDSPROCESSEN

Varianten (met bijzondere leerdoelen)

1. **samenwerking als leerproces naar meer structurele invulling van huurdersparticipatie en –organisatie > speciaal voor de (kleinere) corporatie met informele participatie**
2. **in samenwerking van klankbord naar belangenbehartiger (belanghouder) > ontwikkeling van positie en rolopvatting**
3. **Samenwerkend naar prestatieafspraken > in tripartite proces (met gemeente aan boord)**
4. **Een 'vierde variant'?**

We stellen drie variaties met elk bijzondere accenten voor binnen deze proeftuin:

1. experimentele samenwerking als leerproces naar een meer structurele huurdersparticipatie en –organisatie. We denken hierbij aan een situatie waarbij een veelal kleine woningcorporatie en bijbehorende huurdersparticipatie/organisatie de samenwerking in een beleidsproces benutten om tot een meer georganiseerde vorm van samenwerking en participatie te komen;
2. in samenwerking van klankbord naar belangenbehartiging. We denken hierbij aan een pilot waarbij in het bijzonder gezocht wordt naar versterking van de rol van de huurdersorganisatie van klankbordgroep naar belangenbehartiger;
3. samenwerkend op weg naar prestatieafspraken. We denken hierbij aan een pilot waarin samenwerking beproefd wordt in een deeltraject van het proces van opstellen van prestatieafspraken tussen corporatie, huurdersorganisatie en gemeente. Gezien de wettelijke planning van prestatieafspraken gaat het hier waarschijnlijk om het deel van opstellen van (een bod op) de Woonvisie.

We zijn op zoek naar...

de corporatie en de huurdersorganisatie (en gemeente) die vanuit eigen rol en verantwoordelijkheid samen willen optrekken in het beleidsvormingsproces en hier een succesvolle aanpak op willen ontwikkelen.

Vereisten:

- huurdersorganisatie, corporatie (en gemeente) zijn elkaars partners en melden zich gezamenlijk - als 'duo' - voor dit traject aan.
- er ligt een woon- of huurbeleid of er zijn prestatie afspraken die dienen te worden geactualiseerd, dan wel beleidsvorming op deze gebieden is aanstaande;
- partijen staan er met open vizier, leergierig, met een 'gezond' eigen belang en het goed kunnen duiden van de eigen verantwoordelijkheid in;
- er leven 'samenwerkingskwesties en –vragen' die om een oplossing of beantwoording vragen en die 'experimenteerbaar' zijn;
- er is de wil en gevoel van urgentie om 'lerend' te komen tot resultaat in de vorm van een werkende aanpak van 'samenwerking in beleidsprocessen'.

Proeftuin 2: de competente huurdersorganisatie

Toenemende eisen aan kwaliteit en deskundigheid, de vereiste van een goede afspiegeling van het huurdersbestand en de noodzaak van goed kunnen aanvullen van het aantal en de kwaliteit van bestuursleden zorgen ervoor dat huurdersorganisaties in hun huidige functioneren als formeel wettelijk bevoegd en maatschappelijk gelegitimeerd orgaan steeds verder onder druk komen te staan. Met de herziene Woningwet worden grote bevoegdheden aan hen toegekend. Het is een spanningsveld dat bij veel corporaties en huurdersorganisaties leeft en de vraag is hoe hiermee om te gaan. De praktijk laat bovendien een andere beweging zien: het ontstaan van nieuwe en meerdere participatiestructuren, naast of door elkaar, in de zoektocht naar een waardevol geluid vanuit de achterban.

In deze proeftuin bekijken we hoe we een competente huurdersorganisatie kunnen vormgeven, een huurdersvertegenwoordiging die voorziet in de formele vereisten én in de (legitieme) verwachtingen van zowel huurders als corporaties. We bekijken daarbij in de eerste plaats naar de huurdersorganisatie, maar ook naar de positie, rol en houding van de corporatie, als belangrijke actor in een (nieuwe) participatiestructuur. Vragen zijn hier:

- wat is (het profiel van) een competente huurdersorganisatie gezien wettelijke vereisten en maatschappelijke verwachtingen?
- wat vraagt een competente huurdersorganisatie van de corporatie en hun onderlinge relatie? En van de 'governance' binnen en rondom de huurdersorganisatie?
- welke participatiestructuur en welke participatie-instrumenten vormen een noodzakelijke en goede basis voor het functioneren als competente huurdersorganisatie?
- hoe verhoudt de competente huurdersorganisatie zich tot andere structuren van invloed en participatie van huurders en belanghouders?
- ... en andere vragen en kwesties uit paragraaf 3 van deze notitie.

Proeftuinen in variatie

Ook binnen deze proeftuin creëren we richtinggevende variatie, te weten:

1. de kracht van het geheel: welke rollen binnen een huurdersorganisatie zorgen er voor dat er sprake is van een sterk en effectief verband, een 'winnend team' of zelfs een 'succesvolle club'. Welke eisen stelt dat aan de deelnemers/leden van de HBO en aan de corporatie?
2. de gelegitimeerde huurdersorganisatie: welke governance (invloed, verantwoording) is nodig voor het zijn en functioneren als gelegitimeerde huurdersorganisatie. Wat vraagt dat aan arrangementen en acties richting achterban en corporatie?
3. de vrijwillige professional: van leden van huurdersorganisatie wordt steeds meer verwacht. Is hier nog wel sprake van 'vrijwilligerswerk'? En welke positie, competentie en beloning van de leden is hier aan de orde?

We zijn op zoek naar:

de huurdersorganisaties en 'hun' corporaties die met kritische blik op eigen rol, functioneren en de verhouding tot elkaar doorpakken op het ontwikkelen van een huurdersorganisaties en participatiestructuur die werkt. Met als kader de nieuwe wet- en regelgeving én maatschappelijke verwachtingen vraagt dit soms ook om eigen principes over boord te zetten, een vernieuwde rolverhouding tot stand te brengen zonder de eigen verantwoordelijkheid te verliezen.

Vereisten:

- huurdersorganisaties nemen hun corporatie mee (of v.v.);
- een huurdersorganisatie en corporatie die zich bewust is van de geschetste problematiek en in staat is kritisch op het eigen functioneren te reflecteren;
- bereidheid tot samen-leren, voor de eigen situatie én voor de sector (open kennis delen);
- er leven concrete ideeën om te komen tot een competente huurdersorganisatie en werkende participatie(structuur);
- er is de wil en gevoel van urgentie om samen te leren op weg naar een 'competente huurdersorganisatie'.

5. Conditie en voorwaarden

Hiervoor zijn de proeftuinen en varianten, hun vraagstelling en opzet op hoofdlijnen beschreven. Op de informatiebijeenkomst van 9 december jl. is gebleken dat deze worden herkend en onderschreven, maar dat behoefte bestaat aan aanscherping en concretisering, in het bijzonder ten aanzien van de voorwaarden voor deelname. Daarover het volgende:

- we gaan uit van twee proeftuinen met daarbinnen verschillende varianten. Bij elkaar denken we aan zes lokale pilots, waarbij in principe bij iedere pilot altijd een huurdersorganisatie/vertegenwoordiging én corporatie in duo-verband deelneemt;
- bij een grotere belangstelling dan zes corporaties/huurdersorganisaties vindt (mogelijk) selectie plaats. Criteria daarbij zijn: de (getoonde) motivatie en commitment van de belangstellenden om actief te participeren en tijd, moeite (en geld) te investeren; aansluiting bij (collectieve) leerdoelen van voorgestelde proeftuinen/varianten; spreiding van deelname naar geografische locatie; grootte van de corporatie/HBO; stad-platteland, ed. Mogelijk worden deelnemers in de gelegenheid gesteld in een 'tweede ring' betrokken te zijn;
- Aedes, Woonbond en Atrivé zullen de proeftuinen faciliteren, met een goede inrichting, inspiratie, opzet van monitoring, collectieve leermomenten, outline van de beoogde handreiking en vormgeving van een publicatie als eindproduct van de proeftuinen. Daarnaast zorgt de Woonbond voor een aanspreek- en ondersteuningspunt voor de lokale huurdersorganisatie (in de persoon van Noor Koops) en Aedes voor een aanspreekpunt voor de betrokken corporaties (in de persoon van Anne-Marie Frissen);
- van de deelnemers wordt verwacht dat ze gemotiveerd en met commitment deelnemen. Dat ze gericht zijn op het in cocreatie realiseren van de leerdoelen, zowel van individuele deelnemers als van het geheel. Dat ze hun inzichten en ervaringen systematisch optekenen (a.d.h.v. monitor, in logboek) en daartoe zelf 'pervoering' organiseren, als basis voor de collectieve leermomenten en gezamenlijke publicatie. Dat ze bereid zijn openhartig kwesties in te brengen en inzichten en ervaringen te delen met elkaar en anderen. Dat ze goed vaart houden in hun lokale pilots, zodanig dat ze bijdragen aan het leren binnen het collectief van de proeftuinen. Dat ze deelnemen aan de collectieve leermomenten binnen de proeftuinen en daar ook hun kennis delen;
- in een startbijeenkomst, te houden 5 februari 2016, worden de pilots definitief ingericht. Dan ook ontstaat goed zicht op het tijdsbeslag dat de proeftuinen met zich meebrengt. Dat zou per betrokkene gemiddeld best wel eens 8 uur per maand kunnen zijn, voor de één meer dan voor de ander. We tekenen hierbij wel aan dat niet ten volle sprake is van extra tijdsinvestering. In de pilots wordt waar mogelijk aangesloten bij startende/lopende beleidsprocessen en bestaande overleggen, waaraan sowieso tijd moet worden gegeven. Ook sluiten de pilots aan bij ontwikkelingen die op het gebied van huurdersparticipatie aan de orde zijn en tijd en energie gaan vragen. Zo bezien is maar beperkt sprake van extra tijdsinvestering, met name voor scherpste op de inrichting en vraagstelling, registratie/monitoring en evaluatie en voor deelname aan collectieve leermomenten. De opbrengst die daar tegenover staat is een gerichte en begeleide ontwikkeling, inspiratie vanuit theorie en andere praktijken en een zichtbare positie als vernieuwende corporatie en huurdersorganisatie.